

Akadēmisks pētījums par Ukrainas notikumiem

Recenzija par grāmatu: Alvis Marcinkēvičs. Ukrainas krīze: divgalvainā ērgļa impērijas trieciens. Rīga 2017, 296 lpp. ISBN 978-9934-8664-8-7

Daina Bleiere

Lasot Alvja Marcinkēviča grāmatu “Ukrainas krīze: divgalvainā ērgļa impērijas trieciens”, visu laiku nepamet sajūta par cilvēka atmiņas nepilnīgumu. Kopš 2013. gada decembra, kad Ukrainā Viktora Janukoviča valdība atlika asociācijas līguma parakstīšanu ar Eiropas Savienību, izraisot masu protestus Maidana laukumā Kijevā un tiem sekojošu notikumu ķēdi – valdības atkāpšanos, V. Janukoviča bēgšanu uz Krieviju, “zaļos cilvēciņus” Krimā un pussalas aneksiju, mēģinājumu atšķelt Ukrainas austrumus un dienvidaustrumus, izveidojot t. s. Jaunkrieviju (Novorossija), karadarbību Donbasa un Luhanskas apgabalā, Malaizijas *Boeing* notriekšanu, – ir pagājuši tikai pieci gadi, bet no atmiņas jau daudz kas pagaisis, un daudz kas blīvajā informācijas plūsmā aprakstīto notikumu laikā ir palaists garām. Recenzējamā grāmata dod iespēju atsvaidzināt atmiņu, tajā skrupulozi aprakstīti notikumi to secībā, taču neizvairoties no analīzes un dažādu pretēju versiju aplūkošanas. Grāmatā apskatītais posms ir īss – no 2013. gada decembra līdz 2015. gada februārim, kad tika noslēgta t. s. vienošanās “Minska-2”, kas izbeidza aktīvo karadarbību, bet

demonstrāciju masveidīgumu, bet vēlāk ieroču piegādes un Krievijas armijas vienību iesūtīšana, kā arī Maskavas atsūtītie separātistu organizētāji, piemēram, Igors Girkins (*Igor' Girkin*) un Aleksandrs Borodajs (*Aleksandr Borodaj*) nodrošināja Maskavai sekmes, kas nebūtu iespējams tikai ar vietējo aktīvistu spēkiem. Taču izrādījās, ka citos dienvidaustrumu Ukrainas apgabalos šīs manipulācijas nenostādāja. Maskavā bija valdījusi pārliecība: Ukraina ir tik vāja, ka pietiek tikai tai pieskarties, un tā sabruks, bet tā izrādījās maldīga. Taču Maskavas politikas rezultātā ir izveidojusies situācija, kuru Kremļa acimredzami uztver kā savu militāri politisku panākumu un nav gatavs piekāpties Rietumu spiedienam. Iespējams, kumoss ir pārāk liels, to nevar īsti norīt, bet negribas arī izspļaut, jo V. Putina skatījumā tā būtu piekāpšanās Rietumiem un Krievijas vājuma izrādīšana.

Kā norāda autors, Ukrainas krīzes iekšējo un ārējo faktoru analīze ļauj modelēt Kremļa iespējamās soļus tālākai agresīvai postpadomju telpā, to skaitā Baltijas valstis. Protams, Baltijas valstis ir NATO un

ES dalībvalstis, kas padara to situāciju kardināli atšķirīgu. Baltijas valstis arī nekad nav bijušas tik principiāli svarīgas Krievijas impēriskuma idejas uzturēšanai kā Ukraina. Tomēr tas neatceļ vēlēšanos paplašināt Krievijas ietekmes sfēru, izmantot atsevišķas dalībvalstis, lai grautu ES un NATO no iekšienes, tādēļ Ukrainas krīzes analīze ir svarīga kā pastāvīgs atgādinājums, ka mūsu valsts drošība ir ikdienas un pastāvīga darba rezultāts, un ar to ir jānodarbojas visos līmeņos vienlaicīgi – starptautiski, iekšpolitiski, ekonomiski utt.

Latvijas grāmatu tirgū diezgan izteikti trūkst plašākam lasītāju lokam adresētas, pietiekami viegli lasāmas, bet vienlaicīgi akadēmiski pamatīgas oriģinālliteratūras par aktuālajiem pasaules politikas notikumiem. Recenzējamā grāmata ir patikams izņēmums, kam, cerams, sekos arī citi. Tā balstās uz ļoti plašu avotu loku, faktu analīze ir skrupuloza, un tā būs noderīga gan studentiem, žurnālistiem, politikas pētniekiem, “parastiem” lasītājiem, gan arī, cerams, politiķiem un cilvēkiem, kas ir atbildīgi par valsts drošību visdažādākajos aspektos.